

Landsstevna Javnaðarflokksins 1998 - formansfrágreiðingin

Niðanfyrir prenta vit brot úr formansfrágreiðingini, sum Jóannes Eidesgaard helt á landsstevnu Javnaðarflokksins

Í einari stuttari gjøgnumgongd av donsku sosialdemokratisku søguni sigur Erling Olsen soleiðis, at hóast flokkurin til ymiskar tíðir hevur havt ymiskar stöður, so er tó ein reyður tráður felags.

Øll kenna vit tiltiknu orðini hjá Krag á sinni, "at man har et standpunkt, til man tager et nyt." Men politiski veruleikin broytist, og tískil broytast politisku stöðutakarnir eisini. Orðini hjá Krag vórðu fyrri hørdum á breiðslum, tá tey vórðu søgd, og hetta av røttum, men eftirtíðin hevur gjørt hesi orð til skilaorð.

Víðari sigur Erling Olsen, at hesin reyður tráðurin í øllum sosialdemokratiskum stöðutaknum er tann humanistiska sosialisman, har

- øll menniskur hoyra saman og hava ábyrgd hvør fyri øðrum,
- okkara felags ábyrgd er serliga sterk fyri teimum veikastu, og
- vit skulu verja tey virðir, sum ikki kunnu málást í pengum.

Landsstevnan flutt

7. og 8. november í fjór hildu vit landsstevnu í Trongsivági, meðan vit í fjór vár høvdu landsfund í Klaksvík. Hetta komst av, at flokklógin varð broytt til, at landsfundurin skuldi haldast um heystið í staðin fyri um várið.

Orsøkin er hon, at nú eru vit í byrjanini av tingsetuni, tingarbeiðið er um at taka seg upp, tingmenn eru nú fúsir at fara til verka, so tey hugskot og góðu ætlanir, sum koma fram á landsfundinum, kunnu beinleiðis gerast partur av politiska gerandisdegnum.

Tí er tað sera umráðandi, at limirnir nýta hetta høvið til at bera síni sjónarmið fram, so landsstevnan kann geva tingmonnum og øðrum inspiratión til tað politiska yrkið.

Jóannes Eidesgaard heldur formansfrágreiðingina á landsstevnu Javnaðarflokksins

Mynd: Jens Kristian Vang

Virðiligast um hvørgin blandaði seg

Jóannes Eidesgaard vildi hava landsstevnuna at siga sína hugsan um stöðu sína í Fólkinginum. Sjálvur helt hann virðiligastu loysnina vera, at hvørgin av føroysku fólkatingsmonnum blandaði seg í danskan politikk

Sjógvur millum flokkarnar

Vit hava síðan seinasta landsfund havt ikki færri enn tvey val, og tí hava flokkurin, starvsnevnd, flokksleiðsla og limafeløgini verið sera virkin. Ein hópur av fundum hevur verið, har serligur dentur hevur verið lagdur á tað valupplegg, sum flokkurin hevur lagt fram fyri fólkið.

Alt hetta tilfar er lagt við sum skjal til formansfrágreiðingina, og er tað ætlanin, at hetta skal verða grundarlagið fyri einari nýggjari virkisráð.

Fókatingsvalið

Rættiliga óvantað kom fólkatingsvalið fyrri lögtingsvalið. Við bert 3 vikurs freist varð valið útskrivað

til at verða 11. marts.

Sum vera man, vildi Javnaðarflokkurin gera alt fyri at vinna umboðanina aftur, sum flokkurin misti í 1994. Men skuldi vit gera tað, so varð neyðugt, at vit lögdu sjógv millum okkum og danska Javnaðarflokkin, tí tað var júst tetta sambandið, sum vit vórðu revsaðir fyri í 1994.

Danska javnaðarstjórnin sat við ábyrgdini frá januar 1993, og hevði sostatt ábyrgdina av nøkrum av teimum óhepnu loysnum í m. a. føroyskari fiskivinnu og fiskiútdráði, sum vórðu tvingaðar niður yvir føroyingar í kreppuárunum. Men fyrst og fremst sátu teir við ábyrgd, tá partabævaumbýtið fór fram í Føroya Banka.

Tað var tí umráðandi at fáa gjørt vart við, at vit í hesum málum ikki drógu eina og somu línu.

Vit lögdu tí út við at siga, at eitt føroyskt javnaðarumboð á Fólkingi vildi ikki gerast partur av tingbólkinum hjá Socialdemokratunum. Hetta hevur annars altíð verið vanligt. Harnæst søgdu vit, at vit ikki vildu gerast partur av donskum innanríkispolitikki.

Settu trý mál sum treyt

Úrslitið varð, at Javnaðarflokkurin við 22,7% av atkvøðunum gjørdist næststørsti flokkur og fekk mannin valdan.

Valkvøldið gjørdist á mangan hátt eitt sera spennandi kvøld, tí munurin mill-

um vinstravongin og høgravongin gjørdist so tættur. Vinstravongurin saman við grønlandska umboðinum úr Siðmut taldi 89, og høgravongurin saman við føroyska fólkaflaksumboðinum og grønlandska umboðinum úr Attasut taldi eisini 89. Sostatt kom okkara umboð at verða tungan á vágskálina og gera av, hvør fekk stjórnarvaldið.

Vit boðaðu valkvøldið frá, at hóast vit ikki fóru upp í tingbólkin hjá Socialdemokratunum, og hóast vit ikki vildu verða partur av donskum innanríkispolitikki, so fóru vit ikki at fella eina danska javnaðarstjórn. Hetta var ein av grundunum til, at Poul Nyrup Rasmussen kundi sama kvøldið í formansumfarinum siga, at

hann nú fór til drotningina at boða henni frá, at stjórnin varð sitandi.

Javnaðarflokkurin hevði viku seinni fund við umboð fyrri danska Javnaðarflokkin. Her søgdu vit frá, at vit ynsktu trý mál loyst. Hesi vóru bankamálið, skuldarspurningin og ríkisráttarlígu víðurskiptini. Vit gjørdur somuleiðis greitt, hvussu vit vildu hava hesi mál loyst.

Virðiligast at hvørgin blandað seg

Støðan millum báðar flokkarnar hevur av áðurnevndu orsøkum verið rættiliga spent seinastu árin. Hetta kom kanska serliga til sjónar í samband við formansvalið í Fólkinginum, har okkara passiva støða gjørdi, at vinstramaðurin varð valdur fram um ein javnaðarmann.

Men allar ósemjur hava sína livitíð, og einaferð fyrr ella seinni mugu víðurskiptini normaliserast so ella so.

Av tí, at so stutt er millum báðar síðurnar í Fólkinginum, so ger okkara passiva støða, at borgarligi vøngurin við stuðli frá Óla Breckmann verður so sterkur, at hann kann fella lógaruppskot o. l., sum koma frá stjórnini. Á henda hátt ber til at siga, at okkara passiva støða óætlað fær eina ávirkan, um vit vilja tað ella ei.

Mest virðiliga loysnin var, um bæði føroysku umboðini tóku stöðu um ikki at leggja seg út í danskan innanríkispolitikk. Hetta var tað mest virðiliga fyrri føroyingar og fyrri Føroyar. Men so verður neyvan, tí stöðan, sum nú er, ger, at Óli Breckmann betur fær útínt sín málsetning um "bekæmpe socialismen." At hann so eisini er partur av einari samgongu, sum ynskir Føroyar sum eitt land við fullveldi, t.v.s. leyst av Danmark, forðar ikki honum í at leggja seg úti reinan danskan innanríkispolitikk.

Eg vil fegin hava viðmerkingar frá fundinum til hetta málið.

Valúrslitið tekin um at vallógin skal broytast

Eins óvantað sum fólkatingsvalið varð val til lögtingsvalið. Hóast tað stundadi til lögtingsval, so vantaðu tey flestu, at samgongan fór at sita tíðina út, men orsakað av innahýsis stríði í einum velfelagi hjá Sambandsflokkinum varð valið útskrivað.

Sum so var Javnaðarflokkurin rættiliga væl fyri-kaður, tá ið valið varð útskrivað. Vit høvdu á landsfundinum í november á Tvøroyri viðgjørt stóran part av valuppleggnum serliga sjálfstýrisspurningin, og síðan høvdu fleiri floks-

leiðslufundir verið um valskrána.

Sum øllum kunnugt gjørdist sjálfstýrismálið stóra málið í valstríðnum. Málið stóð alla tíðina óvast á dagsskránni, so tað var torført at fáa onnur sera viðkomandi mál fram í kjakinum. Hetta málið og valuppleggið annars vil eg venda aftur til seinni.

Flokkurin legði stóra orku í at fáa eitt so virki og gott valstríð sum gjørligt. Hetta eydnaðist eisini, hóast eyðvitað okkurt kundi verið betri. Valcaféir vóru skipaðir ymsastaðni runt í landinum, og flokkurin setti fólk burturav til at samskipa teir

ymisku aktivitetirnar.

Samanumtikið kláraði Javnaðarflokkurin seg væl í valstríðnum, og var tað tí við spennig, at biðað varð eftir valúrslitum.

Valið í 1994 gav okkum 3918 atkvøður svarandi til 15,3% og fimm tingmenn, so vónin var, at vit fingur eitt munandi betri úrslit. Og so var. Vit fingur 6062 atkvøður svarandi til 21,9% og 7 tingmenn valdar. Hetta var ein framgongd upp á 6,6%.

Vit gjørdist í atkvøðum næststørsti flokkur, men valskipanin gjørdi, at Fólkaflakkurin við 175 atkvøðum færri fekk ein tingmann meira. So lögdi tað ljóðar,

so restaði Fólkaflakkin bert seks atkvøður í í Suduroynni, so fingur teir nýggjunda mannin valdan, meðan vit framvegis høvdu teir sjei. Hetta ber boð um, at tíðin er komin til at endurskoða vallógina.

Vit vunu mannin aftur í Eysturoynni, vunu mannin aftur í Norðstreymoy, vunu ein mann aftur í Sudurstreymoy, men mistu tveir mannin í Sandoyinni.

Eg vil nýta høvið til enn einaferð at takka øllum teimum, sum á ymiskan hátt gjørdur sítt til, at Javnaðarflokkurin fekk tvey so góð valúrslit. Takk fyrri stuðulin.

Frá Landsstevnu